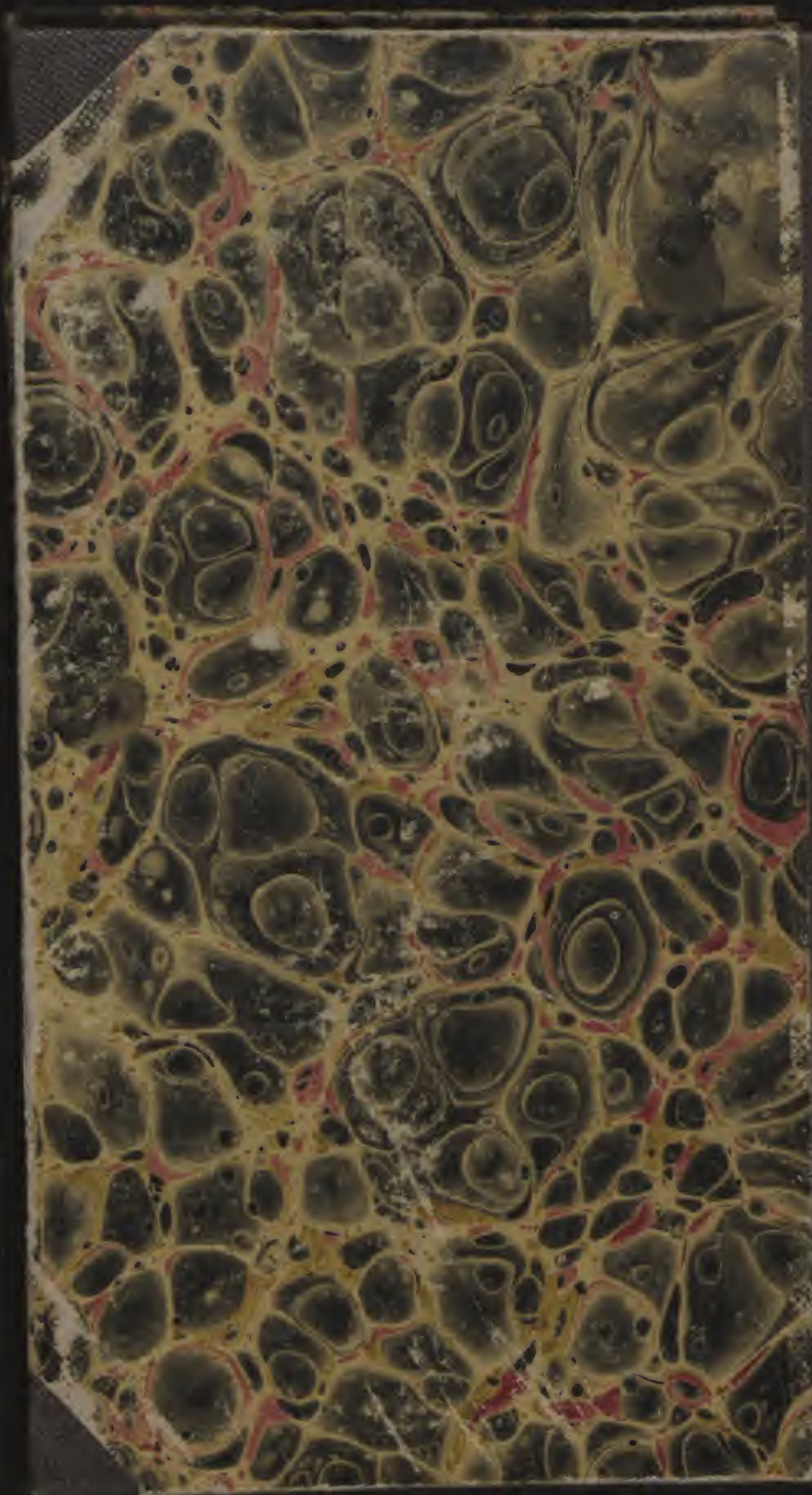

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 451 12 8° (LN 774)

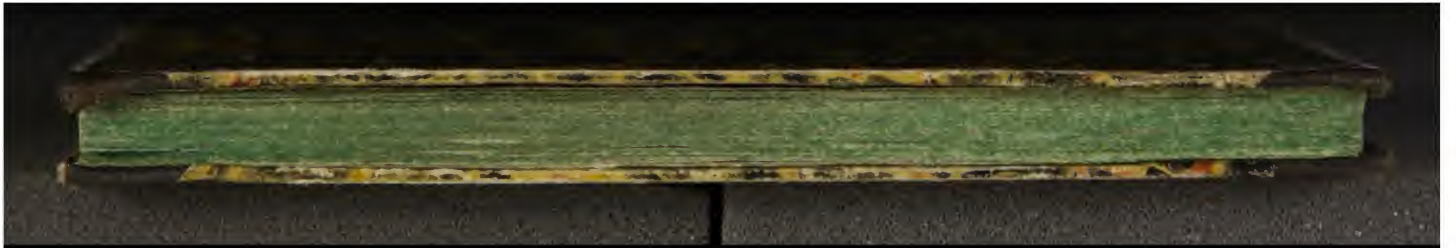
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 45112 8° (LN 774)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Th. 451 12 8° (LN 774)

6)

ASSERTI

ONES DE REPARATIO-

NE HOMINIS POST LAPSUM: ET

de Euangelio Iesu Christi

propositæ in dispu-

tationem à

NICOLAO HEMMINGIO

Anno 1560.

*Has Assertiones mihi dono
dedit clarissimus vir Dns. D:*

N. H.

Impressæ Hafniæ apud
Christophorum
Barth.

1 **P**romissio reparationis & salutis per Christum consequenda, uoce Dei proponitur Genes: 3: Inimicitias ponā inter te (alloquitur dominus serpentem) & ipsam mulierem, & inter semen tuum & semen eius ipsum conteret tibi caput & tu mordebis calcaneum eius. Hoc est, Christus filius virginis destruet opera tua, & te victo liberabit suos à ditione tua, & tu more serpentum, qui insidiosè aggrediuntur & mordent incautos, insidiaberis ei, & mala quacūq; poteris inferes.

2 Hanc promissionem Adam altius perpendens, multiplicem in se continere doctrinam haud obscurè intellexit cuius singulas partes absq; dubio per totā uitā piè & prudēter meditatus est.

3 Intellexit enim hinc duo regna esse eaq; potentissimā, nempe Christi & Sathanæ, longè diuersissimis studijs occupata.

4 Intellexit Christi regnum & Sathanæ sibi inuicem aduerfari, ita ut nulla unquam inter ea stabiliri possit consensusio. Intel-

Intellex
inter ista reg
quietem fut
uictor regn

Intelle
hoc mundo
& eius me
latelle
dicurum e
na tum m
uaria, & p
rentur.

Inte
Sathan re
maledictio
rus ium
rus per re
nediction

Intel
ofam uis
plus à S
lita extr

Inte
mission
nendar

rationis & saluti
consequenda, uoce
del: 3: Inimicitia
tur dominus ser-
alierem, & inter
tus ipsum con-
rdebis calcane-
tus filius virgi-
& te victo libe-
a, & tu more
uole aggre-
uros, inidiabe-
poteris inferes.
n Adam altius
m in se conti-
cure intellexit
siq; dubio per
meditatus est.
duo regna esse
pe Christi &
llimis studijs
num & Sa-
ri, ita ut nul-
possit con-
Intel-

Intellexit fore maxima certamina 5
inter ista regna, nec prius a certamine
quietem futuram esse, quam Christus
uictor regnū sathauæ penitus aboleret.

Intellexit perpetuam Ecclesiæ in 6
hoc mundo persecutionem à Sathana
& eius membris imminere.

Intellexit diabolum callidè insi- 7
diaturum esse Ecclesiæ cum in doctri-
na tum in moribus: vnde & scandala
uaria, & perturbationes & cedes ori-
rentur.

Intellexit quòd quemadmodum 8
Sathan regnaturus esset per peccatum,
maledictionem & mortem: Ita Chri-
tus suum regnum esset administratu-
rus per remissionem peccatorum, be-
nedictionem & uitam.

Intellexit tandem futuram glori- 9
osam uictoriam ecclesiæ, ut nullas am-
plius à Sathana timeret insidias, abo-
lita extremo hostium morte.

Intellexit huius reparationis pro- 01
missionem fide amplectendam & reti-
nendam esse, qua fide iustificatus ho-

A 2 mo,

mo, deo uerum cultum præstaret certâ fiducia promissam salutem expectans.

11. Ut autem huius promissionis memoria maneret firmior, & ad posteritatē Adæ perueniret: addidit dominus suo uerbo externum symbolum sacrificandi ritum.

12. Semper enim ab ipsis mundi ini-tijs hunc ritum in homine instituendo seruauit Deus: Primum uerbis illi animum uoluntatemq; suam aperuit. Deinde quò clarius id exprimeret quod erat uerbis ac oratione complexus, Symbola quædam adiecit quorū usu atq; consuetudine in eius uerbi exercitatione uersaretur homo.

13. Sacrificiorum itaque crebra iteratione inculcabatur promissio, Vnde fides in promissum humani generis reparatorem Christum accendebatur, a-lebatur & conseruabatur.

14. Tametsi autem statim orta est contentio inter liberos Adami de sacrificijs & cultu dei: Abel tamen uerbum promissionis rectè intellectū retinuit

Cum

Cum Cain
nis solum
rus est & m
næ imperio
centem oc
Abel
piciens sua
tam admo
enim symb
nebatur p
de semine
pro pecca
amplecter
Abel, atq
fide præsti
Ad eun
Seth, En
uum, pro
& Symbo
garunt.
Pos
minibus
rum suar
minus,

Cum Cain contrà oblitus promissio-
nis solummodo suum factum admira-
tus est & magnificit. Atq; ita se Satha-
næ imperio subiecit ac fratrem inno-
centem occidit.

Abel ciuis regni Christi fidelis as- 15
piciens suam uictimam eamq; cruen-
tam admonebatur sui reatus (sanguis
enim symbolum reatus fuit) Admo-
nebatur promissionis factæ suo patri
de semine quod futurum erat uictima
pro peccato. Hanc promissionem fide
amplectens iustificatur & regeneratur
Abel, atq; ita Deo uerum cultum ex
fide præstitit.

Ad eundē modū Sancti Patriarchæ 16
Seth, Enos, Enoch & alij ante dilu-
uium, promissionem de Messia uerbis
& Symbolis conseruarunt & propa-
garunt.

Post diluuium multiplicatis ho- 17
minibus & latè sparsis per orbem, ite-
rum suam promissionem inculcat do-
minus, dum promittit benedictionem
in semi-

in semine Abraham, quam promissio-
nem Abraham fide recipiens, iustus co-
ram Deo reputatus est iuxta dictum:
Credidit Abraham Deo et imputatum
est illi ad iusticiam.

18 Huic promissioni non nouo sensu
sed noua uerborum forma proposita,
adiexit dominus externum sigillū Cir-
cumcisionem, qua, iusticia fidei patri
nostro Abrahamo obsignata fuit.

19 Retinuit ergo Abraham olim in-
stitutum sacrificandi ritum: quo ad-
monebatur promissionis primis pa-
rentibus facta cū nouo Symbolo quod
iteratae promissionis testimonium fuit.

20 Hanc promissionem cum suo ex-
terno sigillo retinuerunt posteri Abra-
hæ usq; ad promissionis complemētū.

21 Porro constituta certa & peculiari
populi dei politia, plura sacrificiorum
genera sunt addita, inter quæ agnus
phase & sanguis testamenti præcipua
fuerunt: cū ut populus dei istis ad-
miniculis retineretur in cultu dei, tūm
ut umbræ quædā extarent ueritatis in
Christo Iesu exhibendæ. Huc

Huc
data est gr
tum facta
Vte
nem mor
futuro
tus grana
pleur in y
rius præf
Nam
poris et
mulier
lege era
acciper
Hic e
mo proe
rei mem
runt hu
& coe
C
festati
patrib
incule
cabul
runt.

quam promissio
recipiens, iustus
et iuxta dicendum
eo et imputatus
non nouo senti
forma proposita
um sigillu Cur
ticia hdei patn
gnata fuit.
aham olim in
ritum: quo ad
nis primis pa
Symbolo quot
imonium fuit
cum suo ex
posteri Abra
complemetu
ta & peculiari
sacrificiorum
que agnus
ei precipua
dei istis ad
tu dei, tum
ueritatis in
Huc

Huc illud Apostoli: Lex per Mosē 22
data est gratia & ueritas per Iesū Chris
tum facta est.

Ut enim Moses iram & maledictio 23
nem monstrauit, & umbras quasdam
futurorum bonorū exhibuit: ita Chris
tus gratiam & fauorem dei adferēs, cō
pleuit in ueritate, quod umbræ obscur
rius præfigurabant.

Nam postquam uenit plenitudo tē 24
poris emisit deus filium suum natum ex
muliere factum sub lege, ut eos qui sub
lege erant redimeret, utq; adoptionem
acciperemus.

Hic ergo uerus Messias deus & ho 25
mo promissionem compleuit: in cuius
rei memoriā & certitudinem duo insti
tuit huius rei testimonia, baptissimum
& cœnam dominicam.

Cæterum solenne præconiū mani 26
festati Christi, in quo promissiōes olim
patribus factæ ac sæpius per prophetas
inculcatæ, aptissimo & dulcissimo vo
cabulo Euangelium apostoli appella
runt.

Etsi

27. Etsi autem hoc uocabulum prius fuit apud scriptores prophanos in usu, significans quemuis fœlicem optatum & faustum nuncium: tamen hanc generalem significationem *κατ' ἑξοχήν* Apostoli aptissimè accōmodarunt ad præconium manifestati Christi, qui uitam & salutem gratis offert, & credentibus eandem donat & obsignat.

28. Hic proinde gratiæ reconciliationis salutis & uitæ nuncius, quo nihil homines ob peccata sua maledicti & dānati fœlicius optatius & faustius audire possunt, rectissimè Euangelium dicitur.

29. Quemadmodum enim latronibus propter sua latrocinia adiudicatis rotis acerbissimo & maximè probroso supplicij generi, nihil lætius nihil iucūdius nihil deniq; optatius contigere potest, q̄ ut à sententia dānatoria liberati, iam gloria regia & libertate gaudeāt: Ita hominibus rejs iræ æternæ maledictionisq; ob sua peccata, quid melius quid fœlicius quid optatius quàm audire se à dānationis

nationis sententia
deicentis &

Hinc illud
Sic scriptum est
tum & resurg
& proclamati
tiam & remissi
omnibus ge

Hæc
simam Eui
tat, Nimir
uniuersalis
remissionis
Christi.

Huc &
datum ad
dum uniu
um omni
Baptizate
non credi

In ho
catur q̄

prophanos in vili-
zicem opratur
amen hanc gen-
et? 30
omodarunt ad
Christi, qui vi-
ert, & credent
signat.
reconciliatio
us, quo nihil
maledicti & di-
faulsius audi-
angelium di-
n latronibus
dicatis rotis
obroso sup-
hili iucūdius
gere potest,
iberati, iam
leat: Ita ho-
lctionisq;
uid fœli-
re se a dā
nationis

nationis sentētia absolutos inter filios
dei censerī & esse?

Hinc illud apud Lucā domini dictū: 30
Sic scriptū est & sic oportuit pati Chris-
tum & resurgere ex mortuis tertia die,
& proclamari in nomine eius poenitē-
tiam & remissionem peccatorum corā
omnibus gentibus.

Hæc breuis Christi concio clarif- 31
simam Euāgelij definitionem suppedi-
tat, Nimirum quod Euangelium sit
vniuersalis prædicatio Pœnitentiæ &
remissionis peccatorum in nomine
Christi.

Huc & illud vltimum Christi mā- 32
datum ad Apostolos: Euntes in mun-
dum uniuersum proclamate Euāgeli-
um omni creaturæ. Qui crediderit &
Baptizatus fuerit saluus erit, qui uerò
non crediderit, condemnabitur.

In hoc Christi mandato primū indi- 33
catur quā latè pateant beneficia Christi,
nempe

nempe ad mundum vniuersum, non ad
peculiares quasdam in mundo nationes.
Deinde significatur quomodo eadem
beneficia offerantur, nempe per prædi-
cationem Euāgelij: proclamate inquit
Euangelium. Tum ostenditur quibus
offerantur cum ait, omni creaturæ. qua
voce significat quod nemo mortali-
um sit exclusus a Christi beneficijs, si
modo sibi ipsi non defuerit. Postremò
indicatur quomodo oblata beneficia
accipiantur & quomodo reijciātur. Ut
enim sola fide recipiuntur: ita diffiden-
cia reijciuntur.

34 Ex his omnibus quæ dicta sunt si-
mul consideratis, ut nobis sit gratior &
dulcior hic salutaris nuncius, plenio-
rem quandā descriptionē Euāgelij col-
ligemus, eāq; in suas partes retexemus

35 Euangelium est doctrina diuinitus
reuelata, in qua annunciatur liberatio
à maledictione legis, ab ira dei, a mor-
te æterna, & proclamatur remissio pec-
catorū pax & reconciliatio cū deo salus
& vita æterna omnibus credentib; in filiū
dei

dei dominum
tum, idq; pro
meritis nobis
nem olim pa
gloria bonæ
pore dignos
per Christum
fruantur etc

Hæc de
inter legem
tum ostendit
Lex morbu
modum: Le
gelum vice
quæ cum
as si quis
rit: Euang
ornat, &
iustificat

Ve
dei, pecc
Itam B

dei dominum nostrum Iesum Christum, idq; propter eiusdem victimam sine meritis nostris secundum promissionem olim patribus factam: ut perpetuo gloria bonitatis dei predicetur, utq; porro dignos Euangelio fructus edant per Christum liberati, tandemq; vita fruantur aeterna.

Hæc descriptio primum discernit 36
inter legem & Euangelium. Lex peccatum ostendit, Euangelium gratiam: Lex morbum indicat, Euangelium remedium: Lex mortis ministra est, Euangelium vitæ: Lex iusticiam hominis requirit cum interminatione damnationis si quis legis iusticiam non habuerit: Euangelium iusticia aliena credentes ornat, & a damnatoria legis sententia iustificatum fide absoluit.

Ut ergo in lege proclamatur ira 37
dei, peccati uirtus, maledictio, & mors: Ita in Euangelio annunciat pax cum Deo,

Deo, peccati absolutio, benedictio, uita æterna idq; gratis absq; omnibus humanis meritis & operibus.

38 Hinc Paulus eripuit nos de potestate tenebrarum & transtulit in regnū filij dilecti sui, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum. Per remissionem peccatorum intelligendū est quicquid cum ea ex gratia dei coniunctum est, ut iusticia, redēptio, salus, uita, pax.

39 Quoniam autem magna pars mundi ruit p̄ceptis in damnationem ob sua scelera & Euangelij contemptum: descriptio nostra duo genera hominum indicat, quorum alij credunt Euangelio, alij Euangeliū contemnūt. Ut enim illi saluantur, Ita hi iustē damnantur ut qui noluerunt salutem gratis oblatam accipere.

40 Hinc apostolus: Euangeliū est potentia dei in salutē omni credenti. Credenti enim imputatur fides in iusticiā, hoc
c. t.

est, qui credi
tione iustus
credentem.
æterna sup
Non
credens d
Vt enim ei
tur merces
ro: Ita non
qui iustific
eius ad iust
Qu
beneficia
ta recipiat
mi exempl
quod fides
propter C
Vt enim
tro satisfi
Ira suam
mur sent
lum libe
Christi
conspic
H

est, qui credit, iustitiæ Christi imputa-
tione iustus corâ deo reputatur. At non
credentem, maledictionis sententia ad
æterna supplicia obligat.

Non ergo operâti meritum, Sed 41
credētis donum est iustificatio & salus
Ut enim ei qui operatur, non imputa-
tur merces ex gratia sed datur ex debi-
to: Ita non operanti sed credenti in eū
qui iustificat impium, imputatur fides
eius ad iusticiam Rom: 4.

Qualis autem fides illa sit quæ 42
beneficia Christi per Euangelium obla-
ta recipiat, Paulus proposito Abraha-
mi exemplo docet, ac summa huc redit
quòd fides sit fiducia promissæ salutis
propter Christum.

Ut enim Christus pro peccato nos-
tro satisfecit factus pro nobis peccatū: 43
Ita suam obedientiam ne legis damne-
mur sententia, nobis donat, ut non so-
lum liberatj à peccato, uerum etiam
Christi iusticia ornati, appareamus in
conspectu dei iusti.

Hæc Euangelica gratia multis & 44
parabolis

parabolis & exemplis passim in scripturis pingitur, ut in seruo debitore 10000 talentorum. In duobus debitoribus, & peccatrice Luce 7. In Paulo in Cornelio Dauide & multis alijs.

45 Hæ imagines & exempla ut gratuitū esse docēt beneficium redēptionis : ita quales nā oporteat eos esse qui Euāgelio credunt, & iustificati fide sunt, clare ostendunt.

46 Seruo debitori condonauit dominus ex mera misericordia totum debitum quod soluendo non erat. Sed eundem durū in conseruos, ad poenas reuocat. Peccatrix fide iusta non desinit officiosa erga Christum esse.

47 Nam tamen sine operibus & meritis nostris, gratia iustificationis & salus contingit : tamē à gratia hac, dōatio Spiritus sancti, & regeneratio separari non possunt. Nā regeneratio inseparabile iustificationis accidens est.

48 Quapropter duo genera hominū hic impingunt Iusticiarij & Epicurei. Illi quidem propterea quòd ex operibus, merita salutis & causas iustificationis

faciunt : hi y
ficatione & fa
pituidini pr
nis ieruo

Vterq;
tur finibus
dum & Ea
nit in mun
quod san
expando
nam, & ce
nis, quod
rafinis E
rificemus
ut uincam
dotes no
sanctitate
nibus die
tas deo p
Quam si
natis ne
omniū
Natura
quo in
tia ado
Christ

faciunt: hi vero quia de gratuita iustificatione & salute gloriâtes se omni turpitudini prostituunt, & cupiditatū carnis se seruos constituunt.

49

Vterq; error pestilens est, & cōfutatur finibus aduentus Christi in mundum & Euangelij. Nam ut Christus venit in mundū vt destruat opera diaboli quod sanè facit, vincendo diabolum, expiando peccatum, infundendo gratiam, & consummando opus redēptionis, quod futurū est in resurrectione: ita finis Euangelij prædicati est, vt glorificemus deum, vt fructus fidei edāus, vt uincamus mundum, vt tanq̃ sacerdotes noui induamus iusticiam & sanctitatem, & seruiamus Deo omnibus diebus vitæ nostræ, hostias gratas deo per Christum offerentes.

50

Quàm sit huiusmodi obedientia in renatis necessaria, tota scriptura docet, omniū sãctorum exempla comprobāt, Natura fidei euincit, Energia spiritus quo impelluntur fideles attestatur, Gratia adoptionis indicat, Breuiter regni Christi ratio ostendit.